

PAKELLI v. ZVEZNA REPUBLIKA NEMCIJA

(Eur. Court H.R., 25. 4. 1983, Series A no. 64)

Luetfue Pakelli, turški državljani, rojen l. 1937, s stalnim bivališčem v Zvezni Republiki Nemčiji od leta 1964, je bil na helibronnskem prvostopenjskem sodišču zaradi kaznivega dejanja v zvezi z mamili in zaradi davčne utaje obsojen na dve leti in tri mesece zapora. Gospod Wingerter, njegov postavljeni zagovornik, je glede pravnih vprašanj vložil pritožbo na Zvezno sodišče. Pritožil se je zaradi kršitve 146. člena Zakona o kazenskem postopku, saj se več oseb ni moglo braniti z enim samim zagovornikom, on pa je zastopal tudi Pakellijevega sosterilca. Zvezni državni tožilec je zahteval zavrnitev pritožbe, saj je bila po njegovem mnenju vložena s strani odvetnika, ki je bil sam mnenja, da ne bi mogel biti Pakellijev zagovornik.

Zvezno sodišče je dopustilo vložitev nove pritožbe, vložene s strani novega zagovornika, gospoda Rauschenbuscha, ki je bil imenovan za vložitev pritožbe. Hkrati pa je bil g. Wingerter razrešen svojih dolžnosti. G. Rauschenbusch je kasneje vložil prošnjo, da bi bil imenovan za Pakellijevega zagovornika tudi na glavni obravnavi. Prošnjo je zavrnil predsednik prvega kazenskega oddelka pri Zveznem sodišču. Dne 29. novembra 1977 je Zvezno sodišče po glavni obravnavi, na katero je prišel zvezni državni tožilec, nista pa prišla niti Pakelli niti g. Rauschenbusch, pritožbo zavrnilo.

G. Wingerter je januarja 1978 vložil pritožbo na Zvezno ustavno sodišče. Ponovno je podal navedbe g. Rauschenbuscha pred Zveznim sodiščem. Dne 10. maja 1978 je Zvezno ustavno sodišče (senat treh sodnikov) odločilo, da ne bo sprejelo pritožbe, ker ni imela dovolj možnosti za uspeh.

V svoji pritožbi na Komisijo 5. oktobra 1978 se je Pakelli pritožil glede zavrnitve prošnje za postavitve zagovornika s strani Zveznega sodišča. S tem naj bi prišlo do kršitve njegove pravice do pravičnega sojenja in še posebej do kršitve načela enakosti orožij med tožilcem in obrambo (1. odst. 6. člena Konvencije). Prav tako pa naj bi prišlo do kršitve pravice do brezplačnega zagovornika (3c. odst. 6. člena Konvencije).

Sodba z dne 25. aprila 1983

Sodišče je najprej definiralo namen 3c. odst. 6. čl. Konvencije: zagotoviti učinkovito varovanje pravic obrambe. Skladno s tem je menilo, da ima oseba, obdolžena kaznivega dejanja, ki se ne želi braniti sama, pravico do zagovornika po lastni izbiri. Kadar pa za plačilo zagovornika nima dovolj sredstev, ima po Konvenciji pravico do brezplačnega zagovornika, če to zahtevajo interesi pravičnosti. Torej, čeprav bi se Pakelli po nemškem pravu pred Zveznim sodiščem lahko sam zagovarjal, je bil Pakelli upravičen do brezplačnega zagovornika, v kolikor ni imel dovolj sredstev za plačilo svojega zagovornika in so to zahtevali interesi pravičnosti.

Glede prvega pogoja je Sodišče ugotovilo, da osebni podatki, ki so mu bili na voljo, niso zadostovali, da bi z njimi lahko nedvomno dokazali, da Pakelli v relevantnem obdobju ni imel dovolj lastnih sredstev. Vseeno pa se je Sodišče odločilo, da je bil pogoj primanjkovanja sredstev izpolnjen.

Glede drugega pogoja je Sodišče ugotovilo, da je bil obravnavani primer eden redkih primerov, ko je Zvezno sodišče razpisalo glavno obravnavo. Zatorej bi obravnava lahko bila pomembna za izdajo sodbe. Za zagotovitev pravičnega sojenja je bilo potrebno upoštevati pravilo, da morajo obravnave potekati v prisotnosti obeh strank.

V kolikor bi bil na obravnavi prisoten Pakellijev zagovornik, bi Pakelli lahko razložil svoje pritožbe in posredoval nadaljnje podatke, če bi bilo to potrebno ter predstavil svoje argumente. Takšna intervencija tekom postopkov bi bila še toliko bolj pomembna, saj je pritožba vsebovala devetnajst točk. Očitno pritožnikova osebna prisotnost ne bi mogla nadomestiti odsotnosti njegovega zagovornika.

Nazadnje je Sodišče še ugotovilo, da v pritožbenih postopkih na obravnava nista bili prisotni obe stranki. V kolikor Zvezno sodišče ne bi razpisalo glavne obravnave, bi zvezni državni tožilec podal svoje mnenje v pisni obliki, pritožnik pa bi bil o njihovi vsebini seznanjen. Pritožnik bi lahko preštudiral mnenja državnega tožilca in na njih tudi odgovoril. Sodišče je bilo mnenja, da bi moral imeti Pakelli možnost izpodbijati argumente zveznega državnega tožilca tudi na obravnavi. S tem pa, ko je Zvezno sodišče postavitev zagovornika zavrnilo, je Pakellija na obravnavi prikrajšalo za možnost vplivanja na izid postopka, medtem ko bi imel to možnost, v kolikor bi postopki potekali popolnoma pisno.

Glede na okoliščine je bilo Sodišče mnenja, da interes pravičnosti daje Pakellu pravico do brezplačnega zagovornika pred Zveznim sodiščem. Tako je Sodišče soglasno odločilo, da je prišlo do kršitve 3c. odst. 6. čl. Konvencije.

Sodišče je soglasno odločilo, da na podlagi prve odločitve ne bo odločalo glede kršitve 1. odst. 6. čl. Konvencije.